

Kísérleti tévedések, avagy: a keleti csód, a nyugati blama, és a balkáni rettenet kezdete

Simagöröngyös és az ég felette, jelenünk, péntek 23 óra 55 perc

...A simagöröngyösi házak ablakai sötét négyzetekként tükrözték az utcai lámpákat. A csendet és nyugalmat semmi mozgás nem törte meg, még kutyaugatás sem hallatszott. Simagöröngyös nyugalom egy hely. Egyszer, évekkkel ezelőtt, egy utazó Salakszentmotoroson elfelejtett leszállni a buszról, és így került a faluba. Miközben a Szűrös Akác kisvendéglőben múltatta az időt, megfogta a hely nyugalma. A tulajjal beszélgetve figyelte a törzsközönség komótos mozgását, magába szívta a hely teljesen nyugodt szellemét. Aferi hosszasan beszélt a vándornak falujának történelméről, ami jobbára az évszázadok homályos legendáriuma hordalékának tűnt. Amikor a vándor szóhoz jutott, egy olvasmányélményét elevenítette fel, aminek a címe: „A három testőr Afrikában”. Annak a könyvnek a kezdése jutott az eszébe: „Színhely Rakhmar oázis, történik: semmi”. Aferinek tetszett ez az idézet, bár nem olvasta az idézett művet. Ezt később pótolta, a falukönyvtárban talált belőle egy gyűrött, régi példányt. Azóta beszerezte az összes Rejtőt, és nagy élvezettel, de titokban olvasgatta azokat. Szóval a nyugalom. Ez a nyugalom, mintha egyenesen a kozmoszból hullt volna erre a tájra. A fény legerősebben a templomot és a főteret világította meg. A tér dísze, egy világháborús mementó, egy harckocsi. A békés, csillagfényes éjjelen úgy hatott, mint egy történelem előtti összörny ódon csontváza. A T-34-est állítólag a Hunyadi SS páncélgránátosai lőtték ki a közelben, 45 tavaszán. Sanyibá, a falu háborús veteránja szerezte be a 80-as években. A tankra egy homokos lapályban találtak rá eltemetődve, amikor geológusok földgázt kerestek a környéken. Sanyibá határozott, sőt agresszív fellépésének köszönhetően került a falu főterére. A rendszerváltás előtt, egy ízben, az Újbarázda MGTSZ-be látogató kormánydelegáció is megtekintette. Az egykor halálos gépezet mostanra köztéri szoborrá szelídült. Illett ide, jobban, mint egy absztrakt modern. Az utolsó utca végén az éjszaka a csillagos űrbe mosta a környező dombokat, erdőket. Ebbe a mozdulatlan, néma ragyogásba egyszerre különös, oda nem illő vendég toppant. A láthatár peremén egy imbolygó folt tűnt fel. A méltóságteljes mozdulatlanságban részeg lámpásnak látszott, miközben egyre feljebb kapaszkodott az éji égbolton. Hangtalan villódzással robogott át az égen. Közben kivált a csillagok közül, tüzesen izzó golyóvá vált, a felszín felé száguldva. Másodpercek alatt átröppent az alvó település felett, majd egy óriási bukfencsel félkört írt le. Elnyújtott sziszegő, sistergő hang hallatszott, amit egy pukkanásszerű robaj követett. A szovjet műholdnak ekkor robbant fel a megmaradt segédhajtóműve, ahogy átizzott az elaggott hővédő páncél. A másik hajtómű már korábban megsemmisült egy hibás parancssor miatt, és ezzel letért az évtizedek óta az űrben rótt, elfeledett pályáról. A szonda visszatért a földre, és az egyik különleges rekeszében magával hozott olyasmit onnan kintről, ami jobb lett volna, ha elveszik az űrben örökre. Az utolsó csuklás szinte megállította röptében a szondát, mint amikor a száguldó motor kereke leblokkol. A mocsár helyett, ahová hullania kellett volna, becsapódott az Új Barázda Zrt. vegyianyag-raktárába, és átszakította annak tetejét. Az űrtárgy belefűrődött a műtrágyába. A műkaki izzó gőzzé alakult, aztán felrobbant. A detonáció lökéshulláma forró szélként végigsöpört a falun. Megrezzentek az ablakok. A raktár felől felragyogó rőt fény kifakította az éjszakát, és a robajt még km-re is hallották. Az először felcsapó nagy tűz hirtelen át ment egy másfajta, vegyi égésbe. A maró füst ellepte a raktár környékét. Szombat volt, nulla óra tíz perc. Simagöröngyösön véget ért a nyugalom.....

1975, valahol a tajga mélyén...

Szerjózsa Tokorov professzor homlokráncolva melengette a kezeit egy vaskályhánál. Fázott a keze. Különösen a jobb keze hüvelyk-, mutató- és középső ujjai. Ezen még az sem

változtatott, hogy évekkel ezelőtt a tajgában maradtak. Még most is úgy érezte, azok „fáznak” a legjobban. Komoran töprengett a sorsán, azon, hogy lett vezető kutatóból favágó. Kétségtelenül Nyikita Szergejevics Hruscsov jóvoltából alakult így. Hruscsov az eredeti halálos ítéletét deportálásra változtatta. Még ő volt a „szerencsés”, mert a kutatótársát, gyermekkori barátját falhoz állították. Aljoska ötlete volt, ez kétségkívül maga után vonta a súlyos büntetést. Emlékezett rá, amikor elmesélte neki, mekkora figyelemmel hallgatták a fejesek az általa javasolt kutatási programot. Noha az atom mindent felülírt, ez esetben kivételt tettek, nem vitás, Aljoska ékesszólásának következtében. Aminek következtében golyót kapott. Az űrben tenyésztett biológiai fegyverek terve gyorsan a megvalósulás útjára lépett. A vezetés utasította Vaszilij Aljosa Szemjonovot, hogy szervezzen kutatócsoportot, és válassza ki az űrben tenyésztendő baktériumokat... Azonnal igent mondott, amikor Aljoska felkérte. Akkor ez a megkeresés maga volt a megváltás, az unalmas katedrát felcserélni az izgalmas kutatómunkával. Ezt utóbb, a tajgában, ahol a tigrisek és a farkasok uralkodnak, már igen megbánta. A mikroorganizmusok kiválasztásakor jutott eszébe a kedvence. Évekkel azelőtt, egy csak szűk körben terjesztett tanulmányában, egy afrikai békafaj emésztését elemezte. A kételtű egyedek még az első világháború előtt hozta Moszkvába egy expedíció. Az állatok azóta is békében szaporodtak, éldegéltek az állatkert terráriumában. Baromi igénytelenek és jó étvágyúak voltak. Nem szorosan véve a szakterületek voltak, de hamar megszerette őket. Az egyszerű, jelentéktelen külsejük és ártalmatlanságuk miatt. Akkoriban a moszkvaiak többsége boldogan cserélt volna a békákkal. Ezek az állatok bármit megemésztettek, igazi vasgyomruk volt. Lévén neki magának kissé renyhe a bélműködése, őszinte csodálattal és némi irigységgel figyelte a békákat. Így történt, hogy tanulmányában részletesen foglalkozott a kisujjnyi, barna kételtűek bélműködésével. Ezt a tanulmányt mutatta meg Aljosának, aki látott fantáziát a témában. Az első tesztek után pedig azonnal kiemelt besorolásba helyezte a törzset. A speciális körülmények között is vidáman tenyésző baktériumok a munkacapat kedvencei lettek. A békabélbaktériumok a fejeseket is lenyűgözték, ezért teljes felhatalmazást – és persze teljes felelősséget is – kaptak. A tenyésztés különben bizonyult minden rangú kórokozónál, elképesztően virulenssé vált. Nagy reményeket fűztek hozzájuk. Attól kezdve kiemelt, külön kísérletsorozat folyt velük. Az indítás napján ők voltak a „fegyver”, legalábbis a remélt jövőbéli. Koroljov mindenben az utasításai szerint járt el. Különös érzés volt, hogy a szovjet rakéta-program első embere szó nélkül azt csinálja, amit ők mondanak. Mámorító és torokszorító. Itt a tajgában sokszor gondolt arra, hogy őt is ki kellett volna végezni a békája miatt. Ezt diktálta volna a kommunista logika. Aki hibázott, bukik..... Tokorov professzornak sejtelve sem volt róla, hogy éppen az imádott békája mentette meg. A hely, ahonnan származott, egy „népi demokratikus” forradalmi gócpont volt. Amikor a küldöttségük Moszkvában járt, meglátták a terráriumban az állatokat. A küldöttség tagjai egy emberként leborultak az üveg előtt, és vad kántálásba kezdtek a házigazdák nagy megrökönyödésére. Kicsit később, magukhoz térve elmagyarázták vendéglátóiknak, hogy a békák szent totemállatok. Az országot azonban nagy veszteség érte, mert a népi felszabadító háborúban a békák teljesen kipusztultak, amikor egy bombázás felperzselte a mocsarat, ahol éltek. - Ez is a gaz imperialisták műve! - átkozódtak bőszen a vendégek. Így a moszkvai populációt kivéve nem létezett már ez a faj. A hálálkodás, amikor a küldöttség tucatnyit kapott az elveszített hitt szent állatokból, mély benyomást gyakorolt Nyikita Szergejevicsre. Egy kis érzelmi bukfencsel, ez készítette a főtitkárt az ítélet megváltoztatására...

...1960, Kaszputyin Jar, a Szovjetunió hipertitikos, hivatalosan nem is létező, kísérleti rakétakilövő telepe, irányító részleg...

Két alak görnyedt a műszerek felett. A laboratóriumban homály uralkodott, csak a jelzőfények vöröse, sárgája és kékje villódzott erőtlenül a tudósok feje fölött villódzó diagram zöld fényében. A feszült csendet csak a berendezések zizegése, zümmögése, kattogása törte meg, a két ember nem szólt. Minden figyelmüket a szerkezetek adatainak értelmezése kötötte le. Hosszasan vizsgálgatták a kijelzőket, az irányítópult egyik részéből előkigyózó kiszkraszos papírcsíkot, de főleg a diagramot, amely az űrben száguldó ember alkotta tárgy életjele volt. Úgy látszott, minden rendben. A szputnyik a kijelölt pályán haladt, és megkezdte a feladata végrehajtását. A két tudós kissé megkönnyebbülten felegyenesedett, tekintetük találkozott. - Minden rendben, kolléga, az adatok egyeznek. A halk közlésre a másik bólintott. Szemjonov izgatottan figyelte a képernyőn átfutó diagram hegyeit-völgyeit. A szputnyik pályára állt. a végső paraméterek finomítását ők végezték, miután megtanulták, hogyan is kell. Ez egy szupertitikos kísérlet, a főkonstruktőrön kívül senki sem tudta, miről is szól. A szputnyik pályára állt, és a rádióparancsra megkezdte a program végrehajtását. Szerjózsa szinte a saját gyermekeinek érezte a bacilusokat, amiket ott kinn, most extrém hatások érnek. Elsősorban sugárzás. Vajon mi lesz velük? Beváltják a reményeik? Egyáltalán túlélnek az űrutazást? Minden ki fog derülni, ha a mesterséges hold visszatér. Az R-7-es hordozó feljuttatta az űreszközt, ez félsiker volt, tekintve hányszor mondtak csődöt már azok a rakéták. Az űrutazás egy ismeretlen ugrás, hallott arról pusmogást, hogy embereket lövöldöznek fel. Mivel eddig még a Pravda nem hozta első oldalon, hogy „Szovjet ember az űrben!” így nyilván mind meghaltak. Koroljov személyesen ígerte meg, hogy a rakéta működni fog. Jól látszott, hogy milyen ideges, nem is próbálta meg leplezni. Most az Aljosa által optimálisnak ítélt pályán kell tartaniuk a szondát, meghatározott ideig. A sugárzás mértékét csak elméleti kutatásokból ismerték, igyekeztek biztosra menni. Elnyújtott pályát szerkesztettek, olyat, ami minden magasabb rendű élőlényre biztosan halálos. De nem a békabaktériumokra! Aljoska felsóhajtott. - A szputnyik jól dolgozik! - jegyezte meg. - Jól, jól! - hagyta helyben, fáradtnak érezte magát és nyugtalannak. A képernyőre mutatott. - A diagram is azt mutatja, hogy minden rendben! Aljosa bólogatott, és tudálékosan bámulta a zöld görbét. Olyan volt a gyulladt szemhéjaival, mint egy fáradt kotlós, amely sikeresen összerelte a csibéit. - Akkor talán lazíthatunk egy kicsit. Mit szólnál egy jó erős teához?

Napjaink, valahol Amerikában, szerda

Armstrong késve érkezett, és valami dadogós rapet zümmögött, ami leginkább csuklásnak tűnt időnként. Dr. Campbell vigyorogva csóválta a fejét. – Hol a picsában voltál? - kérdezte meg a kollégáját. Bill is elvigyorodott. Hófehér fogai felkapcsolt lámpaként világítottak. - Meccsen, győztünk! - közölte vele boldogan. John színpadiasan meghajolt, és az órájára nézett. - Bravó, fogadok, hogy ebben egy lotyó is benne volt! Bill elviharzott a másik helyiségbe. Miközben öltözött, ordítva érdeklődött. - Lemaradtam valamiről? - Á nem! - válaszolt John. - Semmi jelentős! Újra ellenőriztem azt a gravitációs anomáliát, amit találtunk. A pályáivék 13,5 mm/sec eltérést mutatnak. Ennyi idő alatt már rá kellett volna esnie a Holdra! Bill kezében egy pohár kávéval kezdte tanulmányozni a kinyomtatott adatokat. - Hmm...űrszemét? - kérdezte kortyolgatva. - Valószínűleg, de nem rakétafokozat vagy elhagyott csavarozógép... Lehet, hogy megtaláltuk, amit kerestünk! Bill egyre izgatottabban lapozgatta a papírokat. Szakértő szemei olyat is megláttak a grafikonokban, amit egy egész tudóscsapat se. - Bazzeg, lehet hogy megvan a ruszki!

Ez az ő mániája volt, azóta kutatta megszállottan, mióta a CIA-s ismerősétől megszerezte a be nem jelentett szovjet indítások aktáit. Ismeretlen okból Billnek a nőkn és a kosárlabdán kívül az egykori szovjet katonai műholdak sorsának felderítése volt a szenvedélye. John elhatározta,

hogy ráveszi az aktív kutatómunkára a társát. - Ez még egyáltalán nem biztos! Épp most kezdtem hozzá a pályaelemek visszakövetéséhez....Esetleg most már számíthatok a szakértelmedre? Bill kiitta a kávé, a papírpoharat nagy pontossággal a kukába dobta, mintha csak a pályán lenne, és rávetette magát a billentyűzetre. A két tudós vadul dolgozni kezdett...

...1960, Kaszputyin Jar.....

Aljosa azonnal látta, hogy valami nem stimmel. Ösztönösen megérezte a jövátéhetetlen katasztrófa leheletét. A vezérlőbe lépve a tekintetük a diagram változó vonala vonzotta magához. Már nem volt szabályos, eltorzult krisz-krasz lett, ami egyre laposodott. Kiabálva ugrottak a pulthoz. Tokorov bepánikolva kiabálta: - Nem dolgozik, nem dolgozik! Szemjonov vadul gépelte a kódokat, de a szonda nem reagált. Ellenőrizte a rádiót, működött. Új és még újabb parancsokat küldözgetett föl de a szerkezet érzéketlenül sodródott odakinn. A vonal laposodása azt jelentette, hogy elvesztették a kapcsolatot, és az űreszköz irányítás híján egyre hasonlatosabbá válik egy kóbor meteorhoz. Az emberi irányítás helyét átvette az égi mechanika. A műhold ebben a pillanatban letért a pályáról! Egy pillanatra még Aljosa is döbbenetesen megállt, a kudarc eme nyilvánvaló jelére, aztán még több rádióparanccsal kezdte bombázni a szputnyikot...hiába. Az egyre kétségbeesettebb jeleket a Föld más pontján is fogták...a KGB is. Amikor a vonal teljesen kiegyenesedett, átható, idegesítő sípolás jelezte a kapcsolat végleges elvesztését, és egyben a karrierjük végét. A szonda eltűnt az űrben. Aljosa Szemjonov a kezébe temette az arcát, és a pultra dőlt. Tokorov megkövülve bámulta a mozdulatlan zöld vonalat. Úgy érezte magát, mintha egy közeli rokona halt volna meg. A tenyészet elvesztésével édes gyermekét ragadta el az űr. Lerogyott az egyik fotelbe. - Bajban vagyunk! - suttogta maga elé. Sejtette, hogy nem a mikrobákért vonják majd felelősségre őket, hanem a drága szputnyikért. - Mi történt?...Vége mindennek! - nyögdecsele. - Mehetek vissza tanítani! Amikor Aljoska felkapta a fejét, és ránézett, hirtelen görcsbe rándultak a belei. Szédülni kezdett. Felfogta, hogy a katedra elérhetetlen álom csupán. A börtön a rideg valóság... De valószínűleg hadbírótság elé kerülnek. Akkor könnyen kivégzőosztag előtt találják maguk...

Napjaink, valahol Amerikában, péntek....

Bill vad örömtáncot lejtett, valami hasonlót, mint amit a pályán produkálhatott egy látványos kosár után. Közben artikulátlanul üvöltött. A hangzavarra az előbb benyitott egy biztonsági űr. Bill éppen föl-alá ugrált, olyan mozgásokkal cifrázva, ami inkább egy kézilabdapályára illenék, nem egy kutatólaborba. Az űr szájátva bámulta egy pillanattig, aztán becsukta az ajtót. - Hagyd abba az ugrálást, és segíts végre lehozni a madárkát! Campbell bár kiabált, nem azért tette, mert haragudott a társára. Pusztán túl kellett ordítania. A hatás azonnal jelentkezett. Armstrong minden átmenet nélkül lezöttyent mellé, és az arcán letörölhetetlen, idióta vigyorral folytatta a munkát. John elégedetten látta, ahogy a szputnyik reagál a jeleikre. A válasz számok halmaza volt, és valami szöveg oroszul, ami leginkább egy bejelentkezésnek tűnt. Bill előkapott a padlón heverő papírok és kávéspoharak alól, egy kopott, számfűles iratgyűjtőt. Rövid silabizálás után, megkezdte a válaszadást. Ezt még most sem tudta megemészteni. Mármost azt, hogy a röpködő roncsok iránti szenvedélye okán, Bill megtanult oroszul! Nem anyanyelvi volt persze, és aligha tudott volna eltársalogni egy élő oroszral. De a papirosokat nagyon értette! A szabadidejében állandóan visszaemlékezésekkel birkózott, titkos ügynökök, dezertőrök, egykori görék. Bill a sportújságokon kívül kizárólag hidegháborús memoárokat olvasott. Dr. Campbellnek viszont bőven elég volt James Bond. Most viszont nagyon is hasznukra volt Bill szenvedélye. Így sokkal nagyobb esélyük volt a sikerre. A képernyőn tisztán látszott, ahogy az ósdi szerkezet beindítja a segédtrakétáit, hogy a Bill által megadott pályára álljon. Az ormótlan gömbforma, csupa ismeretlen toldalékkal,

elfordult. Minden Billen múlt, vissza tudják-e hozni egy darabban. Nem tudták felmérni, mit bír a szonda hőpajzsa, mit nem. A lehető legkíméletesebb pályára kell csalogatniuk. Ha ez sikerül, riaszthatják a parti őrséget, akik kihalásszák majd a madarat. Ebben a pillanatban a szputnyik egyik rakétája kialudt, míg a másik viszont felrobbant, amitől a szerkezet pörögve kivágódott az űrbe. - Ááááááj!!! - üvöltötte Bill, mintha ezzel megállíthatná a szondát. Dühödten csapkodni kezdte a klaviatúrát. Nem mintha ez segített volna. A szputnyik, a szovjet technika csúcsa, irányíthatatlanul eltűnt az űrben. Mindketten mozdulatlanul bámulták a kiürült képernyőt. - Mi történt? - nyögött fel Bill. John savanyúan ránézett. - Honnan a fenéből tudjam! - vakkantotta. Mekkora blama! Már a kezükben volt, aztán egyszer csak huss, vége. Lehet, hogy azóta darabokra esett szét, vagy most ég el a sztratoszférában, valami lehetetlen szögű pályán. Esetlen elindult felfedezni a naprendszert. Tippjük sem volt, melyik. Billre nézett, még sosem látta ilyennek. Teljesen magába zuhant ez az örökösen vidám fickó. Az elmúlt két napban lázasan számoltak, elemeztek, Armstrong cirill betűs táblázatokat silabizált. Végül sikerült becserkészniük a szputnyikot. Nagy volt az örömük, amikor a Pentagon által rendelkezésükre bocsátott műhold kamerája befogta nekik a ruszkit. Ez csak fokozódott, amikor Bill az aktái segedelmével beazonosította. Az első rutinüzenet, egy egyezményes jel volt, amit a szonda úgy kellett értelmezzen: barát. Valóságos állatszeliidítésbe kezdtek, óvatos üzenetváltással édesgették magukhoz az űr elvadult vándorát. Amikor aztán sikerült a szonda irányítását átvenniük, Bill örömtáncba kezdett. Sajnos azonban a segédtrakétákkal történt valami. Így minden erőfeszítésük egy pillanata alatt kárba veszett! - A picsába! - tört ki Bill. - Úgy érzem magam, mint akit seggbe rúgtak! Ezt elszurttam! John a fejét csóválva nézte az üres képernyőt. - Nem mirajtunk múltott öreg! - Hanem? - kapta fel a fejét Bill. - A kémeken...

Simagöröngyös, jelenünk, szombat...

...A salakszentmotorosi tűzoltók másodiknak értek a helyszínre. Nyomban utánuk a katasztrófavédelmisek. Csipa Mihály azonnal beszámolt nekik az esetről, mivel ő és Szeka voltak az elsők. Főleg Mikorakálmán vitte a szót. Élvezte a fiú. A biztonsági erők kordont vontak a lángoló épület köré. Közben feltűnt az ágyból kirángatott, és megfelelően feldúlt Sápsepesy úr is. Döbbsen nézte a lángoló raktárat, láthatóan a keletkezett kár anyagi mértékét számolgatta. Nincs elég baja a mára meghirdetett tüntetéssel, még ez is! Közben Kálíka hívta. Röviden tájékoztatta a titkárnőt feladatairól, aztán letette. A tűzoltóparancsnok ugyanis tudni akarta, mi ég a raktárban...